

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 12 januari 2023*

”Begäran om förhandsavgörande – Statligt stöd – Artikel 107.1 FEUF – Nationell lagstiftning i vilken det föreskrivs en skyldighet för den offentliga aktören att köpa el från producenter av förnybar energi till ett pris som överstiger marknadspriset – En del av det aktuella stödet har inte utbetalats – Ansökan om kompensation som dessa producenter har gett in till en annan myndighet än den som, enligt denna nationella lagstiftning, i princip är skyldig att betala ut detta stöd och vars budget uteslutande är avsedd att säkerställa dess egen verksamhet – Nytt stöd – Anmälningsskyldighet – Stöd av mindre betydelse – Förordning (EU) nr 1407/2013 – Artikel 5.2 – Kumulering – Beaktande av stödbelopp som redan mottagits under referensperioden med stöd av nämnda nationella lagstiftning”

I de förenade målen C-702/20 och C-17/21,

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Augstākā tiesa (Senāts) (Högsta domstolen, Lettland), av den 18 december 2020 och av den 7 januari 2021, vilka inkom till domstolen den 22 december 2020 respektive den 11 januari 2021, i målen

”DOBELES HES” SIA (C-702/20)

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (C-17/21)

ytterligare deltagare i rättegången:

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija,

Ekonomikas ministrija,

Finanšu ministrija,

”GM” SIA,

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden, L. Bay Larsen, avdelningsordförandena A. Prechal, K. Jürimäe, L.S. Rossi och L. Arastey Sahún samt domarna M. Ilešič, J.-C. Bonichot (referent), N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, M. Gavalec och O. Spineanu-Matei,

generaladvokat: A. Rantos,

* Rättegångsspråk: lettiska.

justitiesekreterare: handläggaren C. Di Bella,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 29 mars 2022,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- SIA ”DOBELES HES” et SIA ”GM”, genom J. Vaits,
- Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, genom E. Bergmane, I. Birziņš, J. Miķelsons och A. Ozola,
- Lettlands regering, genom E. Bārdiņš, J. Davidoviča, I. Hūna och K. Pommere, samtliga i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom J. Möller, A. Hoesch och R. Kanitz, samtliga i egenskap av ombud,
- Spaniens regering, genom J. Ruiz Sánchez, i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom M.K. Bulterman och M.A.M. de Ree, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A. Bouchagiar, G. Braga da Cruz, I. Naglis och I. Rubene, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 14 juni 2022 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 107.1 FEUF, artikel 108.3 FEUF, kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 [FEUF] på stöd av mindre betydelse (EUT L 352, 2013, s. 1) och rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 [FEUF] (EUT L 248, 2015, s. 9).
- 2 Respektive begäran har framställts i två mål mellan, å ena sidan, ”DOBELES HES” SIA och ”GM” SIA (nedan gemensamt kallade klagandena i de nationella målen) och, å andra sidan, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (tillsynskommissionen för allmännyttiga tjänster, Lettland) (nedan kallad tillsynsmyndigheten), angående fastställandet av det godkända distributionsföretagets inköpspris för el till ett för lågt belopp för perioden den 1 mars 2006–30 november 2007, såvitt avser DOBELES HES, och för perioden den 1 mars 2006–30 september 2008, såvitt avser GM.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Anslutningsfördraget och anslutningsakten

- 3 Fördraget mellan Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Grekland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Irland, Republiken Italien, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike, Republiken Portugal, Republiken Finland, Konungariket Sverige, Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (Europeiska unionens medlemsstater) och Republiken Tjeckien, Republiken Estland, Republiken Cypern, Republiken Lettland, Republiken Litauen, Republiken Ungern, Republiken Malta, Republiken Polen, Republiken Slovenien och Republiken Slovakien om Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakiens anslutning till Europeiska unionen (EUT L 236, 2003, s. 17) undertecknades av Republiken Lettland den 16 april 2003 och trädde i kraft den 1 maj 2004 (nedan kallat anslutningsfördraget).
- 4 Enligt artikel 1.2 i anslutningsfördraget anges villkoren för anslutningen och anpassningarna i unionens grundläggande fördrag i akten om villkoren för Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakiens anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EUT L 236, 2003, s. 33) (nedan kallad anslutningsakten).
- 5 I artikel 22 i anslutningsakten, vilken liksom övriga bestämmelser i denna akt utgör en integrerad del av anslutningsfördraget, föreskrivs att de bestämmelser som förtecknas i bilaga IV till anslutningsakten ska tillämpas enligt de villkor som anges i den bilagan.
- 6 I avsnitt 3 punkt 1 i bilaga IV till anslutningsakten föreskrivs följande:

”Följande stödordningar och individuellt stöd som införts i en ny medlemsstat före tidpunkten för anslutningen och fortfarande tillämpas efter detta datum skall vid anslutningen betraktas som befintligt stöd enligt artikel [108.1 FEUF]:

 - a) stödåtgärder som införts före den 10 december 1994,
 - b) stödåtgärder som förtecknas i tillägget till denna bilaga,
 - c) stödåtgärder som före anslutningen utvärderats av den nya medlemsstatens myndighet för övervakning av statligt stöd, som ansetts vara förenliga med regelverket och som [Europeiska] kommissionen inte har gjort några invändningar emot på grundval av allvarliga tvivel om åtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden, i enlighet med det förfarande som föreskrivs i punkt 2.

Samtliga vid anslutningen ännu tillämpliga åtgärder som utgör statligt stöd och som inte uppfyller villkoren ovan skall vid tillämpningen av artikel [108.3 FEUF] anses vara nytt stöd vid anslutningen.”

- 7 I avsnitt 3 punkt 2 i bilaga IV till anslutningsakten fastställs det förfarande som ska tillämpas i den utsträckning som en ny medlemsstat önskar att kommissionen ska granska en stödåtgärd enligt det förfarande som beskrivs i punkt 1 c i detta avsnitt, genom att det föreskrivs att medlemsstaten, i detta fall, regelbundet ska tillhandahålla kommissionen vissa uppgifter. Enligt punkt 3 i samma avsnitt ska ett beslut av kommissionen om att motsätta sig en åtgärd enligt punkt 1 c i samma avsnitt anses motsvara ett beslut att inleda det formella undersökningsförfarandet enligt rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [108 FEUF] (EGT L 83, 1999, s. 1).

Förordning nr 1407/2013

- 8 I artikel 3 i förordning nr 1407/2013, med rubriken ”Stöd av mindre betydelse”, föreskrivs följande:

”1. Stödåtgärder ska inte anses uppfylla samtliga kriterier i artikel 107.1 [FEUF] och ska därför inte omfattas av anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 [FEUF], om de uppfyller villkoren i denna förordning.

2. Det totala stödet av mindre betydelse per medlemsstat till ett enda företag får inte överstiga 200 000 euro under en period av tre beskattningsår.

...”

- 9 Artikel 5.2 i denna förordning har följande lydelse:

”Stöd av mindre betydelse får inte kumuleras med statligt stöd som avser samma stödberättigande kostnader eller med statligt stöd för samma riskfinansieringsåtgärd, om sådan kumulering överstiger den högsta relevanta stödnivå eller det högsta tillåtna stödbelopp som gäller i varje enskilt fall på grundval av en gruppundantagsförordning eller ett beslut som antagits av kommissionen. Stöd av mindre betydelse som inte beviljas för eller kan tillskrivas specifika stödberättigande kostnader får kumuleras med annat statligt stöd som beviljats med stöd av en gruppundantagsförordning eller ett beslut som antagits av kommissionen.”

- 10 Artikel 7 i nämnda förordning har rubriken ”Övergångsbestämmelser”. I punkt 1 i denna artikel föreskrivs följande:

”Denna förordning ska tillämpas på stöd som beviljats före dess ikraftträdande om stödet uppfyller alla villkor som föreskrivs i förordningen. Stöd som inte uppfyller dessa villkor kommer att bedömas av kommissionen i enlighet med relevanta ramar, riktlinjer, meddelanden och tillkännagivanden.”

Förordning 2015/1589

- 11 I artikel 1 i förordning 2015/1589 föreskrivs följande:

”I denna förordning gäller följande definitioner:

a) *stöd*: varje åtgärd som uppfyller alla de kriterier som fastställs i artikel 107.1 [FEUF],

b) *befintligt stöd*:

- i) utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 144 och 172 i [akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen (EGT C 241, 1994, s. 21, och EGT L 1, 1995, s. 1)], av punkt 3 och tillägget till bilaga IV till [anslutningsakten], av punkt 2 och punkt 3 b och tillägget till bilaga V till [akten om villkoren för Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning och om anpassning av de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen (EUT L 157, 2005, s. 203)] eller av punkt 2 och punkt 3 b och tillägget till bilaga IV till [akten om villkoren för Republiken Kroatens anslutning och om anpassning av fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 112, 2012, s. 21)], allt stöd som fanns innan EUF-fördraget trädde i kraft i respektive medlemsstat, det vill säga stödordningar och individuellt stöd som infördes före och som fortfarande är tillämpliga efter EUF-fördragets ikraftträdande i de berörda medlemsstaterna,
 - ii) godkänt stöd, det vill säga stödordningar och individuella stöd som har godkänts av kommissionen eller av [Europeiska unionens råd],
 - iii) stöd som anses ha godkänts enligt artikel 4.6 i förordning (EG) nr 659/1999 eller artikel 4.6 i den här förordningen eller före förordning (EG) nr 659/1999 men i enlighet med detta förfarande,
 - iv) stöd som enligt artikel 17 i denna förordning är att betrakta som befintligt stöd,
 - v) stöd som är att betrakta som befintligt stöd, eftersom det kan fastställas att det inte utgjorde något stöd när det infördes men senare blev ett stöd på grund av utvecklingen av den inre marknaden, utan att medlemsstaten företagit någon ändring. När vissa åtgärder blir stöd sedan en verksamhet har liberaliserats genom unionslagstiftning, ska sådana åtgärder inte betraktas som befintligt stöd efter det datum som har fastställts för liberalisering.
- c) *nytt stöd*: allt stöd, det vill säga stödordningar och individuellt stöd, som inte är befintligt stöd, inbegripet ändringar av befintligt stöd,
- ...”
- 12 Artikel 2 i förordningen, med rubriken ”Anmälan av nytt stöd”, har följande lydelse:
- ”1. Om inte annat föreskrivs i förordningar som antagits enligt artikel 109 [FEUF] eller andra relevanta bestämmelser i detta, ska alla planer på att bevilja nytt stöd anmälas i god tid till kommissionen av den berörda medlemsstaten. Kommissionen ska omgående underrätta den berörda medlemsstaten om att den mottagit en anmälan.
2. I en anmälan ska den berörda medlemsstaten lämna alla nödvändiga upplysningar för att kommissionen ska kunna fatta ett beslut enligt artiklarna 4 och 9 ...”
- 13 I artikel 3 i nämnda förordning, med rubriken ”Bestämmelse om genomförandeförbud”, föreskrivs följande:
- ”Stöd som ska anmälas enligt artikel 2.1 får inte införas förrän kommissionen har fattat eller anses ha fattat ett beslut om att godkänna sådant stöd.”

14 I artikel 17 i samma förordning, med rubriken ”Preskriptionstid för återkrav av stöd”, föreskrivs följande:

”1. För kommissionens befogenheter att återkräva stöd ska en preskriptionstid på tio år gälla.

2. Preskriptionstiden ska börja den dag då det olagliga stödet beviljas mottagaren antingen som individuellt stöd eller på grundval av en stödordning. Preskriptionstiden ska avbrytas av varje åtgärd avseende det olagliga stödet som vidtas av kommissionen eller av en medlemsstat som agerar på kommissionens begäran. Vid varje avbrott ska tiden börja räknas på nytt. Preskriptionstiden ska avbrytas under den tid då kommissionens beslut är föremål för förfaranden vid Europeiska unionens domstol.

3. Varje stöd för vilket preskriptionstiden har löpt ut ska betraktas som befintligt stöd.”

Lettisk rätt

15 I artikel 40.1 i energätikas likums (energilagen) av den 3 september 1998 (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, nr 273), i den lydelse som gällde under perioden den 1 juni 2001–7 juni 2005 (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, nr 83), föreskrivs följande:

”Det godkända eldistributionsföretaget ska från mindre vattenkraftverk som är belägna i dess koncessionsområde och vars kapacitet inte överstiger två megawatt, under förutsättning att driften av dessa kraftverk och deras anläggningar har inletts före den 1 januari 2003, köpa den överskottsel som dessa kraftverk producerar, när de väl har tillgodosett sina egna behov och i enlighet med de nationella parametrarna för elkvalitet, under åtta år från det att driften av det aktuella elkraftverket inleds, till ett pris som motsvarar två gånger det genomsnittliga försäljningspriset för elen. Priset för ett sådant köp ska därefter fastställas av tillsynsmyndigheten.”

16 I artikel 30.1 i elektroenerģijas tirģus likums (elmarknadslagen) av den 5 maj 2005 (*Latvijas Vēstnesis*, 2005, nr 82), i den lydelse som gällde under perioden den 8 juni 2005–31 december 2014, föreskrivs följande:

”Producenter som för elproduktionen använder förnybara energikällor och som har inlett sin verksamhet innan denna lag träder i kraft ska sälja el till den offentliga aktören enligt de villkor avseende drift, leveransfrister och priser som gällde för dem när denna lag trädde i kraft.”

17 I artikel 30.3 i denna lag, i den lydelse som gällde under perioden den 8 juni 2005–14 maj 2008, föreskrivs följande:

”Den offentliga aktören ska föra separata register över volymen och kostnaden för den köpta elen enligt de villkor som anges i punkterna 1 och 2 i denna bestämmelse. Priset för detta köp ska bäras av alla elslutkunder i Lettland i förhållande till deras elförbrukning, när en del av den el som produceras från förnybara energikällor köps hos den offentliga aktören eller när den kostnad som bärs av denna är föremål för kompensation.”

18 I artikel 29.1 i likums ”Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” (lagen om tillsynsmyndigheter för allmännyttiga tjänster) av den 19 oktober 2000 (*Latvijas Vēstnesis*, 2000, nr 394) föreskrivs följande:

”Tillsynsmyndighetens verksamhet ska finansieras genom intäkter från uttag av en statlig avgift för tillsyn av allmännyttiga tjänster (nedan kallad den statliga avgiften) och betalningar för de tjänster

som tillsynsmyndigheten tillhandahåller, vilka föreskrivs i bestämmelser i andra lagar och författningar.”

19 I artikel 30 i denna lag föreskrivs följande:

”1. För att säkerställa tillsynen av allmännyttiga tjänster ska den statliga avgiften betalas alla leverantörer av allmännyttiga tjänster inom de reglerade sektorerna.

2. Den statliga avgiften för reglerade sektorer ska betalas in till statens budget och krediteras tillsynsmyndighetens konto hos statskassan. Den statliga avgift som betalas inom reglerade sektorer är endast avsedd att säkerställa denna myndighets verksamhet.”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

20 Klagandena i de nationella målen driver vattenkraftverk och producerar således el från förnybara energikällor.

21 Fram till och med den 7 juni 2005 föreskrevs i artikel 40.1 i energilagen att elproducenterna på vissa villkor hade rätt att sälja överskottet av sin elproduktion till det godkända eldistributionsföretaget till ett pris som motsvarade två gånger det genomsnittliga försäljningspriset för elen.

22 Denna bestämmelse var tillämplig på klagandena i de nationella målen.

23 Det genomsnittliga elpriset fastställdes av tillsynsmyndigheten, ett självständigt offentligrättsligt organ som inrättats genom lagen om tillsynsmyndigheter för allmännyttiga tjänster. Tillsynsmyndigheten är en egen juridisk person, agerar självständigt och förvaltar sin egen budget, vilken godkänns genom lagstiftning.

24 Genom lagen om elmarknaden, i den lydelse som gällde från och med den 8 juni 2005, ändrades det förfarande som var tillämpligt på elproducenters försäljning av överskottsproduktion till ett högre pris. I artikel 30.1 i denna lag föreskrevs emellertid att de som producerar el från förnybara energikällor och som redan hade påbörjat sin verksamhet vid denna tidpunkt fortfarande omfattades av de tidigare villkoren, särskilt i fråga om priser.

25 Tillsynsmyndigheten tolkade denna bestämmelse så, att den fick till verkan att det genomsnittliga försäljningspriset för el, för dessa producenter, frystes till det värde som gällde den 7 juni 2005, och upphörde därför att uppdatera detta pris. Från och med den 8 juni 2005 sålde klagandena i de nationella målen således överskottet av sin produktion till ett pris som motsvarade två gånger det genomsnittliga elpris som då gällde, eftersom tillsynsmyndigheten från och med detta datum inte längre hade uppdaterat detta pris.

26 Genom avgörande av den 20 januari 2010 ansåg Latvijs Republikas Satversmes tiesa (Författningsdomstolen, Lettland) emellertid att ordet ”pris” i artikel 30.1 i lagen om elmarknaden skulle förstås som en mekanism för fastställande av priser, och inte som ett fast pris, och att tolkningen, enligt vilken regleringsmyndigheten, efter det att lagen om elmarknaden hade trätt i kraft, inte längre var behörig att fastställa det genomsnittliga försäljningspriset för elen, var felaktig.

- 27 Klagandena i de nationella målen begärde att tillsynsmyndigheten skulle betala ”skadestånd” som ersättning för de förluster som lidits till följd av att det aktuella priset från och med den 8 juni 2005 inte hade fastställts. Den påstådda skadan motsvarar skillnaden mellan det pris som den offentliga aktören betalade till klagandena i de nationella målen och det pris till vilket nämnda aktör borde ha köpt elen av klagandena om det genomsnittliga priset för elförsäljning hade fastställts korrekt för perioden den 1 mars 2006–30 november 2007, såvitt avser DOBELES HES, och för perioden den 1 mars 2006–30 september 2008, såvitt avser GM.
- 28 Efter det att tillsynsmyndigheten hade vägrat att betala motsvarande belopp till dem, väckte klagandena i de nationella målen år 2011 talan vid förvaltningsdomstol. Genom domar av den 31 maj 2019 och av den 10 juli 2019 biföll Administratīvā apgabaltiesa (Regionala förvaltningsdomstolen, Lettland) delvis DOBELES HES och GM:s yrkanden och förpliktade tillsynsmyndigheten att betala 3 406,63 euro respektive 662,26 euro till dem. Administratīvā apgabaltiesa (Regionala förvaltningsdomstolen) ansåg emellertid att det rörde sig om utbetalning av statligt stöd och förklarade därför att ett villkor för att betala dessa belopp var att kommissionen hade fattat eller ansågs ha fattat ett beslut om att godkänna sådant stöd. Nämnda domstol hade under rättegången nämligen begärt ett yttrande från kommissionen angående tillämpningen av artiklarna 107 och 108 FEUF, och kommissionen avgav ett yttrande med en sådan innebörd den 12 december 2018.
- 29 Tillsynsmyndigheten överklagade dessa domar till den hänskjutande domstolen. Mot denna bakgrund beslutade Augstākā tiesa (Senāts) (Högsta domstolen, Lettland) att vilandeförklara de båda nationella målen och ställa följande frågor, vilka är identiskt formulerade i de båda målen, till EU-domstolen:
- ”1) Ska den skyldighet som åläggs den offentliga aktören att köpa el till ett pris som överstiger marknadspriset från producenter som använder förnybara energikällor för elproduktion, genom att nyttja den skyldighet som åläggs slutförbrukaren att betala i förhållande till förbrukningen, anses utgöra en statlig åtgärd eller ett stöd som ges med hjälp av statliga medel, i den mening som avses i artikel 107.1 [FEUF]?
 - 2) Ska begreppet ’liberalisering av elmarknaden’ tolkas på så sätt att avregleringen ska anses ha genomförts när vissa inslag av frihandel förekommer, som till exempel avtal som ingåtts av en offentlig aktör med leverantörer i andra medlemsstater? Kan det anses att liberaliseringen av elmarknaden inleds vid den tidpunkt då lagstiftningen ger vissa elförbrukare (till exempel elförbrukare som är anslutna till överföringssystemet eller elförbrukare som inte är hushållskunder och som är anslutna till distributionssystemet) rätt att byta eldistributör? Vilken betydelse har utvecklingen av regleringen av elmarknaden i Lettland vid bedömningen av de stöd som beviljats elproducenterna mot bakgrund av artikel 107.1 [FEUF] (vad gäller svaret på den första frågan), särskilt situationen före år 2007?
 - 3) Om svaren på den första och den andra frågan ger vid handen att det stöd som beviljats elproducenterna inte utgör statligt stöd, i den mening som avses i artikel 107.1 [FEUF], medför då den omständigheten att klaganden för närvarande verkar på en liberaliserad elmarknad och att betalning av skadestånd nu skulle ge klaganden en fördel i förhållande till övriga aktörer på den relevanta marknaden att skadeståndet ska likställas med statligt stöd, i den mening som avses i artikel 107.1 [FEUF]?

- 4) Om svaren på den första och den andra frågan ger vid handen att det stöd som beviljats elproducenterna är statligt stöd, i den mening som avses i artikel 107.1 [FEUF], ska då klagandens ansökan – i samband med den kontroll av statligt stöd som föreskrivs i den bestämmelsen – om ersättning för den skada som klaganden lidit till följd av ett ofullständigt iakttagande av den lagliga rätten till högre betalning för den producerade elen, likställas med en ansökan om ett nytt statligt stöd, eller en ansökan om utbetalning av den del av det statliga stödet som inte mottagits tidigare?
- 5) Om den fjärde tolkningsfrågan besvaras på så sätt att ansökan om ersättning – mot bakgrund av de tidigare omständigheterna – ska anses vara en ansökan om utbetalning av den del av det statliga stödet som inte mottagits tidigare, medför då artikel 107.1 [FEUF] – för att nu uttala sig om utbetalningen av detta statliga stöd – att den aktuella marknadssituationen ska analyseras och att nu gällande lagstiftning ska beaktas (inbegripet nuvarande begränsningar för att förhindra överkompensation)?
- 6) Är det relevant – för tolkningen av artikel 107.1 [FEUF] – att vindkraftverk, till skillnad från vattenkraftverk, tidigare har erhållit ett fullständigt stöd?
- 7) Är det relevant – för tolkningen av artikel 107.1 [FEUF] – att endast vissa vattenkraftverk som tidigare erhållit ofullständiga stöd nu får ersättning?
- 8) Ska artiklarna 3.2 och 7.1 i [förordning nr 1407/2013] tolkas på så sätt att eftersom beloppet för det omtvistade stödet i förevarande mål inte överstiger tröskeln för stöd av mindre betydelse, ska detta stöd anses uppfylla kriterierna för stöd av mindre betydelse? Ska artikel 5.2 i samma förordning, i förevarande mål, tolkas på så sätt att den omständigheten att utbetalningen av ersättning på grund av skada anses vara ett stöd av mindre betydelse kan ge upphov till oacceptabel kumulering, med beaktande av villkoren för att förhindra överkompensation i kommissionens beslut SA.43140 [av den 24 april 2017 – Stöd för förnybar energi och kraftvärme i Lettland (NN/2015) (EUT C 176, 2017, s. 2)]?
- 9) Om det i förevarande fall anses att ett statligt stöd har beviljats eller utbetalats, ska då artikel 1 b och c i [förordning 2015/1589] tolkas på så sätt att omständigheter som de i förevarande mål motsvarar ett nytt statligt stöd och inte ett befintligt statligt stöd?
- 10) Om den nionde tolkningsfrågan besvaras jakande, ska då – vid en bedömning av huruvida klagandens situation överensstämmer med de stöd som anses vara befintliga stöd i enlighet med artikel 1 b iv i förordning 2015/1589 – endast den dag beaktas när stödet faktiskt utbetalades, som utgångspunkt för preskriptionstiden i enlighet med artikel 17.2 i samma förordning?
- 11) Om det anses att ett statligt stöd har beviljats eller utbetalats, ska artikel 108.3 [FEUF] och artiklarna 2.1 och 3 i förordning 2015/1589 då tolkas på så sätt att ett förfarande för anmälan av ett statligt stöd som det är fråga om i förevarande mål anses lämpligt, när den nationella domstolen bifaller ansökan om skadestånd under förutsättning att det har mottagits ett beslut av kommissionen genom vilket stödet godkänns, och ålägger ekonomiministeriet att, inom två månader från det att domen meddelats, till kommissionen översända vederbörlig förklaring om stöd för den kommersiella verksamheten?

- 12) Är den omständigheten relevant – för tolkningen av artikel 107.1 [FEUF] – att ersättning för skada begärs från ett offentligt organ [(tillsynsmyndigheten)] som tidigare inte har varit tvungen att bära sådana kostnader, liksom den omständigheten att detta organs budget utgörs av statliga avgifter som betalas av leverantörer av allmännyttiga tjänster i de reglerade sektorerna och som endast är avsedda för tillsynsverksamheten?
- 13) Är en ersättningsordning som den i det nu aktuella målet förenlig med de principer som är tillämpliga på de reglerade sektorerna och som har slagits fast i unionsrätten, särskilt artikel 12 och skäl 30 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster [(auktorisationsdirektivet) (EGT L 108, 2002, s. 21)], i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG av den 25 november 2009 [(EUT L 337, 2009, s. 37)]?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 30 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att en nationell lagstiftning, enligt vilken ett godkänt eldistributionsföretag är skyldigt att köpa el som produceras från förnybara energikällor till ett pris som överstiger marknadspriset och i vilken det föreskrivs att de merkostnader som följer därav ska finansieras genom en obligatorisk avgift som tas ut av slutförbrukarna, utgör en åtgärd som vidtas ”med hjälp av statliga medel”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 31 EU-domstolen erinrar om att kvalificeringen som ”statligt stöd”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF förutsätter att fyra villkor är uppfyllda, nämligen att det rör sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas ”med hjälp av statliga medel”, att denna åtgärd kan påverka handeln mellan medlemsstaterna, att stödet ger mottagaren en selektiv fördel och att åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen (dom av den 2 mars 2021, kommissionen/Italien m.fl., C-425/19 P, EU:C:2021:154, punkt 57 och där angiven rättspraxis).
- 32 Den första tolkningsfrågan avser endast det första av dessa villkor. Enligt fast rättspraxis kan en åtgärd kvalificeras som en statlig åtgärd eller ett stöd som beviljas ”med hjälp av statliga medel” dels om åtgärden beviljas direkt eller indirekt med hjälp av dessa medel, dels om åtgärden kan tillskrivas en medlemsstat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 mars 2021, kommissionen/Italien m.fl., C-425/19, EU:C:2021:154, punkt 58 och där angiven rättspraxis).
- 33 Vad för det första avser villkoret att åtgärden kan tillskrivas en medlemsstat konstaterar domstolen att den kompensationsmekanism som är aktuell i de nationella målen har införts genom lag, varför den kan tillskrivas den berörda medlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2013, Vent de colère!, C-262/12, EU:C:2013:851, punkt 18, och dom av den 28 mars 2019, Tyskland/kommissionen, C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 50).
- 34 Vad för det andra gäller villkoret att fördelen ska ges ”med hjälp av statliga medel”, vilket den hänskjutande domstolen närmare har förhört sig om, har domstolen slagit fast att de belopp som följer av det pristillägg som staten ålägger elköparna liknar en avgift som läggs på el och som

härör från ”statliga medel”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 juli 2008, Essent Netwerk Noord m.fl., C-206/06, EU:C:2008:413, punkterna 47 och 66).

- 35 Medel ska således anses utgöra ”statliga medel”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, om de härör från obligatoriska avgifter som föreskrivs i den berörda medlemsstatens lagstiftning och om de förvaltas och fördelas enligt denna lagstiftning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2013, Vent de Colère!, C-262/12, EU:C:2013:851, punkt 25). Det saknar följaktligen betydelse att finansieringsmekanismen i strikt mening inte ingår i kategorin avgifter av skattemässig art i den nationella rätten (dom av den 16 september 2021, FVE Holýšov I m.fl., C-850/19 P, EU:C:2021:740, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 36 Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 36 i sitt förslag till avgörande är den omständigheten att den ekonomiska börda som avgiften utgör i praktiken bärs av en bestämd kategori av personer däremot inte tillräcklig för att fastställa att de medel som härör från denna avgift utgör ”statliga medel”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF. Det krävs dessutom att nämnda avgift är obligatorisk enligt nationell rätt.
- 37 Domstolen har således slagit fast att det inte är tillräckligt att de systemansvariga övervältrar de merkostnader som föranleds av deras skyldighet att köpa el som produceras från förnybara energikällor till de belopp som fastställts i lag på priset vid försäljningen av el till deras slutkunder, eftersom denna kompensation endast följer av en praxis och inte av en lagstadgad skyldighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 mars 2019, Tyskland/kommissionen, C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkterna 70 och 71).
- 38 Av det ovan anförda följer att medel som tillförs genom en skatt eller obligatoriska avgifter enligt nationell lagstiftning och som förvaltas och fördelas enligt denna lagstiftning utgör ”statliga medel”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.
- 39 Såsom generaladvokaten underströk i punkt 49 i sitt förslag till avgörande är det kriterium som nämns i föregående punkt emellertid inte det enda som gör det möjligt att identifiera ”statliga medel”, i den mening som avses i denna bestämmelse. Den omständigheten att belopp fortlöpande kontrolleras av staten och således kan disponeras av behöriga nationella myndigheter är tillräckligt för att de ska kunna kvalificeras som ”statliga medel” (dom av den 16 maj 2002, Frankrike/kommissionen, C-482/99, EU:C:2002:294, punkt 37, och dom av den 21 oktober 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:220:844, punkt 36).
- 40 I förevarande fall framgår det av besluten att begära förhandsavgörande att det godkända distributionsföretagets merkostnad för inköp av el som produceras från förnybara energikällor till ett pris som motsvarar två gånger det genomsnittliga försäljningspriset för elen finansieras, enligt den aktuella lettiska lagstiftningen, genom en obligatorisk avgift som tas ut av samtliga slutförbrukare i förhållande till deras förbrukning.
- 41 Enligt de uppgifter som lämnats till domstolen, bland annat av den lettiska regeringen vid förhandlingen, insamlas, förvaltas och fördelas de medel som härör från denna avgift av ett bolag som helt ägs av den berörda medlemsstaten och får inte användas för andra ändamål än de som föreskrivs i lag, nämligen kompensation för den merkostnad som nämns i föregående punkt. Dessa medel kontrolleras således fortlöpande av staten.

- 42 Av detta följer, med förbehåll för de kontroller som det ankommer på den hänskjutande domstolen att göra, att de medel genom vilka en prisdörel beviljas dem som producerar el från förnybara energikällor, enligt den aktuella lettiska lagstiftningen, utgör "statliga medel", i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, mot bakgrund av de två alternativa kriterier för detta begrepp som det erinrats om i punkterna 38 och 39 ovan.
- 43 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att en nationell lagstiftning, enligt vilken ett godkänt eldistributionsföretag är skyldigt att köpa el som produceras från förnybara energikällor till ett pris som överstiger marknadspriset och i vilken det föreskrivs att de merkostnader som följer därav ska finansieras genom en obligatorisk avgift som tas ut av slutförbrukarna eller att de medel som används för att finansiera dessa merkostnader fortlöpande kontrolleras av staten, utgör en åtgärd som vidtas "med hjälp av statliga medel", i den mening som avses i denna bestämmelse.

Den andra frågan

- 44 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra fråga för att få klarhet i huruvida artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att det krävs att den relevanta marknaden först har liberaliserats fullständigt för att en fördel ska anses utgöra statligt stöd, i den mening som avses i denna bestämmelse, och, om så är fallet, vilka omständigheter som gör det möjligt att fastställa vid vilken tidpunkt elmarknaden i Lettland har liberaliserats.
- 45 Enligt den lettiska regeringen kan denna fråga inte tas upp till prövning, eftersom den inte kan ha någon inverkan på utgången i de nationella målen. De belopp som klagandena i de nationella målen har begärt uppfyller nämligen kriterierna för statligt stöd oberoende av vid vilken tidpunkt den relevanta elmarknaden har liberaliserats.
- 46 Det finns härvid anledning att erinra om att det ankommer uteslutande på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts av den nationella domstolen avser tolkningen av en unionsbestämmelse (dom av den 16 juni 2015, Gauweiler m.fl., C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 24, och dom av den 7 februari 2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punkt 31).
- 47 Av detta följer att frågor om tolkningen av unionsrätten presumeras vara relevanta. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågeställningen är hypotetisk eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 16 juni 2015, Gauweiler m.fl., C-62/14, EU:C:2015:400, punkt 25, och dom av den 7 februari 2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, punkt 32).
- 48 I förevarande fall avser den andra tolkningsfrågan begreppet statligt stöd, i den mening som avses i artikel 107 FEUF, och omfattas följaktligen av den presumtion om relevans som det erinrats om i föregående punkt.

- 49 Denna presumtion om relevans kan inte kullkastas i förevarande fall. Det är nämligen utrett att de nationella målen rör frågan huruvida den prisfördel som de som producerar el från förnybara energikällor har beviljats enligt den aktuella lettiska lagstiftningen ska kvalificeras som stöd. Såsom kommissionen har gjort gällande i sitt yttrande skulle avsaknaden av liberalisering av elmarknaden kunna påverka de i punkt 31 ovan angivna villkoren för denna kvalificering, vilka innebär att den aktuella åtgärden ska kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen.
- 50 Av detta följer att den lettiska regeringens invändning om rättegångshinder ska ogillas.
- 51 När det gäller betydelsen av liberaliseringen av den relevanta marknaden för bedömningen av huruvida ett stöd föreligger, erinrar domstolen om att ett statligt stöd kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen, även om den relevanta marknaden endast delvis är öppen för konkurrens. Det räcker att det, vid tidpunkten då stödåtgärden träder i kraft, råder effektiv konkurrens på den relevanta marknaden för att en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel ska kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen (dom av den 23 januari 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, punkterna 39 och 40).
- 52 Av detta följer att en fördel som beviljas vissa företag kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrیدا konkurrensen, även innan denna marknad fullständigt har liberaliserats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 juni 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, punkt 49).
- 53 Den tidpunkt då elmarknaden i Lettland fullständigt har liberaliserats saknar följaktligen relevans för bedömningen av huruvida det stöd som den offentliga aktören i denna medlemsstat tillhandahåller, genom att köpa el som produceras från förnybara energikällor till ett pris som överstiger marknadspriset, ska kvalificeras som statligt stöd.
- 54 Av det ovan anförda följer att den andra tolkningsfrågan ska besvaras enligt följande. Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att det inte krävs att den relevanta marknaden först har liberaliserats fullständigt för att en fördel ska anses utgöra ”statligt stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Den tredje frågan

- 55 Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje fråga för att få klarhet i huruvida artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att för det fall den fördel som de som producerar el från förnybara energikällor beviljas enligt den relevanta lettiska lagstiftningen inte utgör ”statligt stöd”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, kan då betalning av de belopp som klagandena i de nationella målen har begärt däremot utgöra utbetalning av ”stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 56 Det ska inledningsvis erinras om att EU-domstolen, inom ramen för det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF, inte är behörig att bedöma de faktiska omständigheterna i de nationella målen eller att tillämpa de unionsbestämmelser som den har tolkat på nationella åtgärder eller situationer, eftersom dessa frågor omfattas av den nationella domstolens exklusiva behörighet (dom av den 10 juni 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, punkt 22 och där angiven rättspraxis).

- 57 Av detta följer att domstolen i förevarande fall i synnerhet inte är behörig att avgöra huruvida de belopp som är aktuella i de nationella målen utgör statligt stöd.
- 58 EU-domstolen är däremot behörig att tillhandahålla den hänskjutande domstolen alla sådana uppgifter om unionsrättens tolkning som denna kan behöva för att pröva huruvida en nationell åtgärd är förenlig med unionsrätten och för att därmed kunna döma i det mål som är anhängigt vid den. På området för statligt stöd kan EU-domstolen tillhandahålla den hänskjutande domstolen sådana uppgifter om tolkningen som gör det möjligt för denna att avgöra huruvida en nationell åtgärd kan kvalificeras som "statligt stöd", i den mening som avses i unionsrätten (dom av den 10 juni 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, punkt 24 och där angiven rättspraxis).
- 59 Det ska i detta hänseende erinras om att statligt stöd, som utgör åtgärder genom vilka en myndighet gynnar vissa företag eller vissa produkter, är av en helt annan rättslig natur än det skadestånd som de nationella myndigheterna eventuellt förpliktas att betala till enskilda som ersättning för en skada som de har vållat dem. Dessutom utgör inte skadestånd statligt stöd, i den mening som avses i unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 september 1988, Asteris m.fl., 106/87–120/87, EU:C:1988:457, punkterna 23 och 24).
- 60 Såsom generaladvokaten påpekade i punkterna 69 och 70 i sitt förslag till avgörande saknar det däremot betydelse, för att avgöra om beloppen motsvarar "statligt stöd", att talan om utbetalning av stödet kvalificeras som "ansökan om ersättning" eller som "ansökan om skadestånd" enligt nationell rätt.
- 61 I förevarande fall framgår det av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att den talan som klagandena i de nationella målen har väckt mot tillsynsmyndigheten vid den lettiska förvaltningsdomstolen syftar till att erhålla betalning av belopp som de anser sig ha rätt till enligt artikel 40.1 i energilagen. Klagandena anser att de fortfarande omfattades av den rätten efter år 2005, enligt artikel 30.1 i lagen om elmarknaden. Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Författningsdomstolen) ansåg nämligen, genom avgörande av den 20 januari 2010, att tillsynsmyndigheten, till följd av en felaktig tolkning av artikel 30.1, felaktigt hade underlåtit att uppdatera inköpspriset för el producerad från förnybara energikällor från och med den 8 juni 2005.
- 62 Det framgår däremot inte av den hänskjutande domstolens förklaringar att de belopp som är aktuella i de nationella målen utgör "skadestånd", i den mening som avses i den rättspraxis som det erinrats om i punkt 59 ovan. Klagandena i de nationella målen har nämligen inte yrkat ersättning för en annan skada än den som består i att den fördel som de anser att de hade rätt till enligt den aktuella lettiska lagstiftningen inte fullständigt hade utgetts mellan åren 2006 och 2008. Det skulle däremot ha varit annorlunda om talan i de nationella målen hade avsett ersättning för skada till följd av underlåtenheten att utge denna fördel fullständigt.
- 63 Av detta följer att de belopp som är aktuella i de nationella målen är av samma slag som de som klagandena, enligt denna lagstiftning, redan hade erhållit mellan åren 2006 och 2008 och att klagandena endast har yrkat att beloppens storlek ska rättas.
- 64 Under dessa omständigheter beror kvalificeringen av sådana belopp som de som klagandena i de nationella målen har begärt med stöd av den relevanta lettiska lagstiftningen som "statligt stöd" på huruvida den fördel som de som producerar el från förnybara energikällor beviljas enligt nämnda lagstiftning i sig utgör statligt stöd.

65 Av det ovan anförda följer att den tredje frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att när det genom en nationell lagstiftning har införts ett statligt stöd, i den mening som avses i denna bestämmelse, utgör även betalningen av ett belopp som begärs vid domstol enligt denna lagstiftning statligt stöd.

Den fjärde frågan

66 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fjärde fråga för att få klarhet i huruvida artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att, för det fall den prisfördel som beviljas företag som producerar el från förnybara energikällor utgör ett "statligt stöd", i den mening som avses i denna bestämmelse, klagandenas ansökningar ska betraktas som ansökningar om utbetalning av den del av detta statliga stöd som inte har mottagits eller som ansökningar om att den domstol vid vilken talan väckts ska tillerkänna ett annat statligt stöd.

67 Det framgår av punkterna 61–63 ovan att klagandenas yrkanden syftar till utbetalning av en del av den prisfördel som beviljas dem som producerar el från förnybara energikällor och som klagandena anser sig ha rätt till enligt den lettiska lagstiftning som gällde mellan åren 2006 och 2008.

68 Om denna prisfördel utgör ett "statligt stöd", i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, motsvarar de ansökningar som ingetts av klagandena i de nationella målen följaktligen en ansökan om utbetalning av en del av detta statliga stöd.

69 Enligt kommissionen utgör emellertid de belopp som den nationella domstolen har tillerkänt klagandena i de nationella målen ett annat statligt stöd än den prisfördel som införts genom den aktuella lettiska lagstiftningen.

70 Till stöd för sin uppfattning har kommissionen för det första hävdats att den rättsliga grunden för det "statliga stöd" som klagandena i de nationella målen har tillerkänts genom Administratīvā apgabaltiesas (Regionala förvaltningsdomstolen) domar inte är energilagen, utan domarna i sig från denna domstol.

71 Det ska emellertid konstateras att nämnda domstol i dessa domar tillerkände de belopp som klagandena i det nationella målet hade begärt genom att uttryckligen tillämpa lagen om elmarknaden, såsom den tolkats av Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Författningsdomstolen).

72 Kommissionen har vidare, med hänvisning till punkt 17 i domen av den 8 december 2011, France Télécom/kommissionen (C-81/10 P, EU:C:2011:811), rent allmänt anført att det ur unionsrättslig synvinkel saknar betydelse om ett statligt stöd beviljas av en domstol eller av en annan myndighet, såsom en förvaltningsmyndighet. De statliga stödåtgärderna definieras objektivt utifrån deras verkningar och inte utifrån deras orsaker eller syften. Om ett statligt stöd inte kunde tillerkännas av en nationell domstol, skulle begreppet "statligt stöd" emellertid inte definieras "objektivt" utifrån den aktuella åtgärdens verkningar, utan "subjektivt" beroende på vilken myndighet som har vidtagit åtgärden.

73 Den rättspraxis som det hänvisas till i föregående punkt, i vilken det anges att "statligt stöd", i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, kännetecknas av sina verkningar och inte av sina syften, innebär emellertid inte att ett statligt stöd definieras på ett uttömmande sätt genom sina verkningar, med uteslutande av alla andra kriterier. Ett statligt stöd definieras nämligen även genom sin art, om inte annat på grund av att det ges "med hjälp av statliga medel", vilket

uttryckligen föreskrivs i artikel 107.1 FEUF. Den rättspraxis som kommissionen har hänvisat till har följaktligen inte den räckvidd som kommissionen har gett den. Det går i synnerhet inte att därav dra några slutsatser om möjligheten för en nationell domstol att tillerkänna ett statligt stöd.

- 74 Kommissionen har slutligen hänvisat till domen av den 4 mars 2020, *Buonotourist/kommissionen* (C-586/18 P, EU:C:2020:152), i vilken domstolen slog fast att Republiken Italien, genom ett avgörande från Consiglio di Stato (Högsta förvaltningsdomstolen, Italien), hade beviljat en tillhandahållare av busstransporttjänster statligt stöd i form av ersättning för dess skyldigheter avseende allmän trafikplikt.
- 75 Det ska emellertid påpekas att domstolen i den domen endast angav, såsom framgår av punkt 97 i domen, att den aktuella stödåtgärden hade ”prövats i ett avgörande av Consiglio di Stato (Högsta förvaltningsdomstolen)”. Även om den nationella domstolen, i förekommande fall, kan meddela en dom av vilken det framgår att en av parterna enligt nationell rätt ska erhålla ett belopp som motsvarar ett statligt stöd, innebär detta inte på något sätt att den själv beviljar detta stöd. En sådan dom medför enligt läran om rättskraften endast att motparten, i allmänhet den behöriga förvaltningsmyndigheten, tvingas att betala ut stödet. I det mål där dom meddelades den 4 mars 2020, *Buonotourist/kommissionen* (C-586/18 P, EU:C:2020:152), hade de italienska myndigheterna således beslutat om ersättningen för de skyldigheter som avsåg allmän trafikplikt, såsom framgår av punkt 17 i den domen.
- 76 Själva införandet av ett statligt stöd kan i vart fall inte grundas på ett domstolsavgörande. Ett sådant införande omfattas nämligen av en lämplighetsbedömning som inte sker inom ramen för domstolsprövning.
- 77 Det ska tilläggas att tillämpningen av reglerna om statligt stöd grundas på en skyldighet till lojalt samarbete mellan de nationella domstolarna, å ena sidan, och kommissionen respektive unionsdomstolarna, å andra sidan. Var och en agerar då utifrån den funktion den tilldelats enligt EUF-fördraget. Inom ramen för detta samarbete ska de nationella domstolarna vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av unionsrätten och avstå från varje åtgärd som kan äventyra att fördragets mål uppnås, såsom följer av artikel 4.3 FEU (dom av den 21 november 2013, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, punkt 41).
- 78 Om det genom den aktuella nationella lagstiftningen införs en fördel som utgör ett statligt stöd till förmån för dem som producerar el från förnybara energikällor, kan de belopp som klagandena tillerkänts i de mål där domar meddelats av *Administrativā apgabaltiesa* (Regionala förvaltningsdomstolen) i vart fall inte anses utgöra statligt stöd som skiljer sig från denna fördel.
- 79 Den fjärde frågan ska följaktligen besvaras enligt följande. Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att när en nationell lagstiftning genom vilken det införs en laglig rätt till högre betalning för el som produceras från förnybara energikällor utgör ett ”statligt stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse, ska domstolstalan i syfte att fullständigt komma i åtnjutande av denna rätt betraktas som ansökningar om utbetalning av den del av detta statliga stöd som inte har mottagits och inte som ansökningar om att den domstol vid vilken talan väckts ska tillerkänna ett annat statligt stöd.

Den femte frågan

- 80 Den hänskjutande domstolen har ställt sin femte fråga för att få klarhet i huruvida artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att för det fall de ansökningar som är aktuella i de nationella målen ska betraktas som ansökningar om utbetalning av den del av det statliga stödet som inte mottagits, ska denna utbetalning ske med beaktande av situationen på elmarknaden och den lagstiftning som gäller vid tidpunkten för utbetalningen, inklusive de begränsningar som finns i fråga om överkompensation.
- 81 Enligt fast rättspraxis ska den fråga som ställts till domstolen avse en tolkning av unionsrätten som svarar mot ett objektiva behov av det avgörande som den nationella domstolen ska meddela (se, för ett liknande resonemang, beslut av domstolens ordförande av den 7 september 2016, Velikova, C-228/15, ej publicerat, EU:C:2016:641, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 82 Det ska påpekas att de omständigheter som avses i den femte tolkningsfrågan hänför sig till bedömningen av huruvida de åtgärder som är aktuella i det nationella målet är förenliga med den inre marknaden, om dessa åtgärder ska kvalificeras som statligt stöd. Enligt fast rättspraxis omfattas bedömningen av huruvida stödåtgärder eller stödordningar är förenliga med den inre marknaden av den exklusiva behörighet som tillkommer kommissionen, som står under unionsdomstolens kontroll (dom av den 23 mars 2006, Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, punkt 23, och dom av den 27 januari 2022, Fondul Proprietatea, C-179/20, EU:C:2022:58, punkt 83 och där angiven rättspraxis). Det är följaktligen uppenbart att denna fråga saknar betydelse för utgången i de nationella målen.
- 83 Av det ovan anförda följer att den femte frågan inte kan tas upp till prövning.

Den sjätte och den sjunde frågan

- 84 Den hänskjutande domstolen har ställt sin sjätte och sin sjunde fråga, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida det för tolkningen av artikel 107.1 FEUF är relevant dels att vindkraftverk, till skillnad från vattenkraftverk, tidigare har erhållit fullständigt stöd, dels att endast en del av de som producerar el från vattenkraft får ersättning.
- 85 EU-domstolen erinrar om att det krävs att den nationella domstolen klargör den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, eller att den åtminstone förklarar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor, eftersom det är nödvändigt att komma fram till en tolkning av unionsrätten som är användbar för den nationella domstolen. Domstolen är nämligen i ett förfarande enligt artikel 267 FEUF endast behörig att tolka en unionsrättsakt på grundval av de uppgifter om de faktiska omständigheterna som har lämnats av den nationella domstolen (dom av den 26 oktober 2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, punkt 56 och där angiven rättspraxis).
- 86 Enligt domstolens praxis gäller detta krav på precision särskilt på konkurrensområdet, vilket kännetecknas av komplicerade faktiska och rättsliga förhållanden (dom av den 26 oktober 2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, punkt 57 och där angiven rättspraxis).
- 87 Det är viktigt att understryka att de uppgifter som lämnas i begäran om förhandsavgörande inte bara ska göra det möjligt för domstolen att lämna användbara svar, utan också ska ge såväl medlemsstaternas regeringar som andra berörda möjlighet att avge yttranden i enlighet med artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol. Kraven avseende innehållet i en begäran

om förhandsavgörande anges uttryckligen i artikel 94 i domstolens rättegångsregler, vilka den nationella domstolen förväntas ha kännedom om och ska iaktta ytterst noggrant inom ramen för det samarbete som har inrättats genom artikel 267 FEUF (dom av den 26 oktober 2017, Balgarska energiyna bors, C-347/16, EU:C:2017:816, punkterna 58 och 59 och där angiven rättspraxis).

- 88 I förevarande fall kan det konstateras att beslutet om hänskjutande, i vilket det i huvudsak endast hänvisas till de omständigheter som nämns i punkt 84 ovan, inte innehåller någon förklaring till varför den hänskjutande domstolen har frågat EU-domstolen om relevansen av dessa omständigheter vid tolkningen av artikel 107.1 FEUF.
- 89 Under dessa omständigheter kan den sjätte och den sjunde frågan inte tas upp till prövning.

Den åttonde frågan

- 90 Den hänskjutande domstolen har ställt sin åttonde fråga för att få klarhet i huruvida förordning nr 1407/2013, särskilt artikel 5.2 i denna förordning, ska tolkas på så sätt att kriterierna för stöd av mindre betydelse är tillämpliga på de stöd som är aktuella i det nationella målet, eftersom stödbeloppet inte överstiger den tröskel för stöd av mindre betydelse som fastställs i artikel 3.2 i förordningen.
- 91 Även om, såsom det har erinrats om i punkt 82 ovan, de nationella domstolarna inte är behöriga att avgöra huruvida ett statligt stöd är förenligt med den inre marknaden, kan de däremot behöva avgöra tvister i vilka de tvingas tolka och tillämpa begreppet stöd, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, i synnerhet för att kunna fastställa om en statlig åtgärd, som införts utan att förfarandet för förhandskontroll i artikel 108.3 FEUF iakttagits, borde ha underkastats detta förfarande eller inte (dom av den 18 juli 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punkt 50, och dom av den 26 oktober 2016, DEI och kommissionen/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, punkt 98). En nationell domstol kan således behöva bedöma huruvida ett statligt stöd omfattas av undantagsordningen för stöd av mindre betydelse, vilka inte omfattas av anmälningsskyldigheten i denna artikel 108.3.
- 92 I förevarande fall vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida förordning nr 1407/2013 är tillämplig i de nationella målen på grund av det låga belopp som den domstol som haft att pröva de faktiska och de rättsliga omständigheterna har tillerkänt klagandena i de nationella målen, nämligen 3 406,63 euro respektive 662,26 euro. Enligt artikel 5.2 i denna förordning ska taket för stöd av mindre betydelse emellertid bedömas med hänsyn till stöd som redan beviljats ”för samma stödberättigande kostnader” eller med avseende på ”samma riskfinansieringsåtgärd”. Såsom framgår av punkterna 63 och 67 ovan motsvarar de belopp som klagandena i de nationella målen har tillerkänts en rättelse av det totala belopp som tidigare mottagits och som klagandena även begärt mellan åren 2006 och 2008 med tillämpning av artikel 30.1 i lagen om elmarknaden. Det är följaktligen med hänsyn till det totala belopp som tidigare mottagits och de belopp som klagandena i målet vid den nationella domstolen även begärt på denna grund under referensperioden som det, för det fall det antas att det rör sig om statligt stöd, ska bedömas huruvida det stöd som är aktuellt i nämnda mål är av mindre betydelse.
- 93 Den åttonde tolkningsfrågan ska således besvaras enligt följande. Förordning nr 1407/2013, särskilt artikel 5.2 i denna förordning, ska tolkas på så sätt att bedömningen av huruvida den tröskel för stöd av mindre betydelse som fastställs i artikel 3.2 i förordningen har iakttagits ska

göras med hänsyn till det stödbelopp som begärs enligt den relevanta nationella lagstiftningen kumulerat med beloppet för de utbetalningar som tidigare mottagits under referensperioden enligt denna lagstiftning.

Den nionde och den tionde frågan

- 94 Den hänskjutande domstolen har ställt sin nionde och sin tionde fråga, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 1 b och c i förordning 2015/1589 ska tolkas på så sätt att för det fall de belopp som klagandena i de nationella målen har begärt motsvarar statligt stöd, detta stöd då ska kvalificeras som ”nytt” eller ”befintligt”, i den mening som avses i denna bestämmelse. Den hänskjutande domstolen vill särskilt få klarhet i huruvida dessa belopp kan anses utgöra ”befintligt stöd”, enligt artikel 1 b iv i förordning 2015/1589.
- 95 Såsom anges i punkterna 62 och 63 ovan utgör de belopp som klagandena i de nationella målen har begärt en del av den prisfördel som de anser sig ha rätt till i egenskap av företag som producerar el från förnybara energikällor, enligt den lettiska lagstiftning som gällde mellan åren 2006 och 2008. Dessa belopp är följaktligen av samma slag som denna prisfördel.
- 96 Frågan huruvida de belopp som är aktuella i de nationella målen ska kvalificeras som ”nytt stöd” eller som ”befintligt stöd” beror därför på vilken av dessa två kvalificeringar som ska ges för nämnda prisfördel, vilken dessa belopp hänför sig till, för det fall samma fördel ska kvalificeras som ”statligt stöd”.
- 97 Vad gäller frågan om den rättsliga kvalificeringen av de faktiska omständigheterna i de nationella målen, vilken omfattas av den hänskjutande domstolens exklusiva behörighet, ska det erinras om att det endast ankommer på EU-domstolen att tillhandahålla den hänskjutande domstolen uppgifter om tolkningen av de unionsbestämmelser som det ankommer på den hänskjutande domstolen att tillämpa.
- 98 I artikel 1 c i förordning 2015/1589 avses med ”nytt stöd” ”allt stöd, det vill säga stödordningar och individuellt stöd, som inte är befintligt stöd, inbegripet ändringar av befintligt stöd”. För att ett statligt stöd ska anses vara ett ”nytt stöd” måste det således visas att det inte är ett ”befintligt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 b i förordning 2015/1589, i vilken det görs åtskillnad mellan flera kategorier av befintligt stöd.
- 99 För det första avses i artikel 1 b i) i förordning 2015/1589 med ”befintligt stöd” ”allt stöd som fanns innan EUF-fördraget trädde i kraft i respektive medlemsstat”.
- 100 Domstolen erinrar härvidlag om att den prisfördel som infördes till förmån för vattenkraftverk genom artikel 40.1 i energilagen före Republiken Lettlands anslutning till unionen förlängdes genom artikel 30.1 i lagen om elmarknaden.
- 101 Det framgår emellertid av ordalydelsen i artikel 1 b i) i förordning 2015/1589 att denna bestämmelse är tillämplig ”utan att det påverkar tillämpningen av... tillägget till bilaga IV till [anslutningsakten]”. Det framgår av avsnitt 3 andra stycket i punkt 1 i denna bilaga IV att samtliga vid anslutningen ännu tillämpliga åtgärder som utgör statligt stöd ska anses vara nytt stöd om de inte införts före den 10 december 1994, inte avses i tillägget till ovannämnda bilaga IV eller inte har anmälts till kommissionen utan att denna har gjort några invändningar på grundval av allvarliga tvivel om åtgärdernas förenlighet med den inre marknaden.

- 102 I förevarande fall omfattas inte den relevanta nationella lagstiftningen av tillägget till bilaga IV till anslutningsakten och det framgår inte av begäran om förhandsavgörande att den har genomförts före den 10 december 1994 eller att den anmälts till kommissionen som stödordning.
- 103 Under dessa omständigheter kan den prisfördel som införts genom energilagen och som förlängts genom lagen om elmarknaden, om den utgör ett statligt stöd, inte kvalificeras som ”befintligt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 b i) i förordning 2015/1589, vilket det emellertid ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.
- 104 För det andra hänvisas det i artikel 1 b ii och iii i förordning 2015/1589 till ”befintligt stöd” som ”allt godkänt stöd, dvs. stödordningar och individuellt stöd som godkänts av rådet eller kommissionen” eller ”som anses ha godkänts” av kommissionen. Det framgår emellertid av begäran om förhandsavgörande att den i de nationella målen aktuella prisfördelen varken har godkänts av rådet eller av kommissionen och att den inte heller kan anses ha godkänts av kommissionen, eftersom den inte har anmälts till kommissionen. Följaktligen kan denna fördel, om den ska kvalificeras som statligt stöd, inte heller betraktas som ”befintligt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 b ii och iii i förordning 2015/1589, vilket det emellertid ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.
- 105 För det tredje utgör även ”stöd som enligt artikel 17 i [förordning 2015/1589] är att betrakta som befintligt stöd” ”befintligt stöd”, enligt artikel 1 b iv i denna förordning.
- 106 Det föreskrivs i artikel 17.1 i förordning 2015/1589 att en preskriptionstid på tio år ska gälla för kommissionens befogenheter att återkräva olagligt stöd. Enligt punkt 2 i denna artikel ska preskriptionstiden börja den dag då det olagliga stödet beviljas mottagaren antingen som individuellt stöd eller på grundval av en stödordning, och preskriptionstiden ska avbrytas av varje åtgärd avseende det olagliga stödet som vidtas av kommissionen eller av en medlemsstat som agerar på kommissionens begäran. Enligt punkt 3 i nämnda artikel ska dessutom varje stöd för vilket preskriptionstiden har löpt ut betraktas som befintligt stöd (dom av den 26 april 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, punkt 79).
- 107 För att bedöma huruvida de belopp som klagandena i de nationella målen har begärt kan kvalificeras som ”befintligt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 b iv i förordning 2015/1589, har den hänskjutande domstolen i sin tionde tolkningsfråga bett att EU-domstolen ska klargöra huruvida den preskriptionstid som föreskrivs i artikel 17.1 i förordning 2015/1589 ska börja löpa den dag då den prisfördel som klagandena i det nationella målet har begärt infördes eller den dag då stödet faktiskt utbetalades till dem som en följd av detta införande.
- 108 Det framgår härvidlag av artikel 17.2 i denna förordning att det i denna bestämmelse, för att fastställa den dag då preskriptionstiden på tio år börjar löpa, hänvisas till den dag då stödet beviljas stödmottagaren och inte till den dag då en stödordning antas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 december 2011, France Télécom/kommissionen, C-81/10 P, EU:C:2011:811, punkt 81).
- 109 Vid beräkningen av preskriptionstiden ska det aktuella stödet dessutom anses ha beviljats stödmottagaren först vid den tidpunkt då nämnda mottagare faktiskt beviljades stödet (dom av den 8 december 2011, France Télécom/kommissionen, C-81/10 P, EU:C:2011:811, punkt 82).

- 110 Syftet med artikel 17 i förordning 2015/1589 är nämligen att fastställa den frist inom vilken kommissionen kan återkräva ett rättsstridigt utbetalt stöd. Den tidpunkt då denna frist börjar löpa kan följaktligen inte fastställas till en tidigare tidpunkt än den dag då det olagliga stödet utbetalades.
- 111 Såsom framgår av punkt 67 ovan motsvarar de belopp som klagandena har begärt i de nationella målen den del av prisdelen som de anser sig ha rätt till enligt den lettiska lagstiftning som gällde mellan åren 2006 och 2008 och som inte har utbetalats till dem samtidigt som den övriga delen av denna fördel. Så länge som dessa belopp faktiskt inte har utbetalats, framgår det av föregående punkt att den preskriptionstid som föreskrivs i artikel 17 i förordning 2015/1589 inte har börjat löpa med avseende på dem. Administrativā apgabaltiesa (Regionala förvaltningsdomstolen) biföll visserligen klagandenas yrkanden till ett belopp av 3 406,63 euro respektive 662,26 euro. Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 87 i sitt förslag till avgörande föreskrevs det emellertid i avgörandena från denna domstol att verkställigheten av stödet skulle skjutas upp till dess att det aktuella stödet hade anmälts och i avvaktan på kommissionens påföljande beslut om stödet. Det faktiska beviljandet av detta stöd, det vill säga utbetalningen av de beviljade beloppen, har följaktligen ännu inte skett och preskriptionstiden i artikel 17.1 i förordning 2015/1589 har således inte börjat löpa, och än mindre löpt ut.
- 112 Villkoren i artikel 1 b iv i förordning 2015/1589 är således inte uppfyllda, vilket innebär att de belopp som är aktuella i de nationella målen, om de ska kvalificeras som statligt stöd, inte kan betraktas som ”befintligt stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 113 För det fjärde utgörs ”befintligt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 b v i förordning 2015/1589, även av stöd som är att betrakta som sådant stöd, ”eftersom det kan fastställas att det inte utgjorde något stöd när det infördes men senare blev ett stöd på grund av utvecklingen av den inre marknaden, utan att medlemsstaten företagit någon ändring”. Det anges i denna bestämmelse att ”[n]är vissa åtgärder blir stöd sedan en verksamhet har liberaliserats genom unionslagstiftning, ska sådana åtgärder inte betraktas som befintligt stöd efter det datum som har fastställts för liberalisering”.
- 114 Det ska påpekas att det inte anges i begäran om förhandsavgörande att den ordning som införts för el som produceras från förnybara energikällor skulle ha blivit ett stöd på grund av en utveckling av den inre marknaden. Såsom för övrigt framgår av punkt 54 ovan kräver kvalificeringen som ”statligt stöd” inte att elmarknaden först har liberaliserats fullständigt.
- 115 För det fall de belopp som klagandena i de nationella målen har begärt ska kvalificeras som statligt stöd, kan de följaktligen inte heller anses utgöra ”befintligt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 b v i förordning 2015/1589.
- 116 Av det ovan anförda följer att den nionde och den tionde tolkningsfrågan ska besvaras enligt följande. Artikel 1 b och c i förordning 2015/1589 ska tolkas på så sätt att om ett statligt stöd inte motsvarar någon av de kategorier av befintligt stöd som föreskrivs i artikel 1 b i denna förordning, ska detta stöd, inbegripet den del av stödet för vilken utbetalning senare begärs, kvalificeras som ”nytt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 c i nämnda förordning.

Den elfte frågan

- 117 Den hänskjutande domstolen har ställt den elfte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 108.3 FEUF, artikel 2.1 och artikel 3 i förordning 2015/1589 ska tolkas på så sätt att den nationella domstolen kan bifalla en ansökan om utbetalning av ett belopp som motsvarar ett nytt stöd som inte anmälts till kommissionen, under förutsättning att stödet dessförinnan anmälts till kommissionen av de berörda nationella myndigheterna och att kommissionen ger eller ska anses ha gett sitt medgivande till detta.
- 118 Denna fråga är avsedd att göra det möjligt för den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida Administrativā apgabaltiesas (Regionala förvaltningsdomstolen) avgöranden, som nu är föremål för överklagande, är förenliga med de unionsbestämmelser som nämns i föregående punkt. Såsom framgår av punkt 28 ovan biföll sistnämnda domstol delvis DOBELES HES och GM:s yrkanden och förpliktade tillsynsmyndigheten att till dessa betala ett belopp på 3 406,63 euro respektive 662,26 euro, under förutsättning att kommissionen fattade eller ansågs ha fattat ett beslut om att godkänna detta stöd.
- 119 Det framgår av domstolens praxis att de nationella domstolarnas uppgift enligt unionsrätten vid genomförandet av systemet för kontroll av statligt stöd bland annat innefattar en skyldighet, när dessa domstolar konstaterar att den aktuella åtgärden borde ha anmälts till kommissionen, att kontrollera huruvida den berörda medlemsstaten har uppfyllt denna skyldighet och, om så inte är fallet, förklara att åtgärden är olaglig (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, punkt 68).
- 120 Det ankommer på de nationella domstolarna att beakta samtliga följder av ett åsidosättande av artikel 108.3 FEUF i enlighet med deras nationella rätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, punkt 69).
- 121 För det fall den nationella domstolen har att ta ställning till en ansökan om utbetalning av ett stöd som är olagligt, på grund av att stödet inte har anmälts till kommissionen, ska följaktligen den kontroll av statliga stöd som denna domstol har anförtrotts enligt unionsrätten i princip leda till att den avslår ansökan.
- 122 Ett beslut av den nationella domstolen genom vilket motparten förpliktas att betala ut det aktuella stödet, men under förutsättning att stödet dessförinnan anmälts till kommissionen av de berörda nationella myndigheterna och denna institution ger sitt medgivande, eller anses ha gett sitt medgivande, kan emellertid också förhindra att ett nytt stöd betalas ut i strid med artikel 108.3 FEUF samt artikel 2.1 och artikel 3 i förordning 2015/1589.
- 123 Artikel 108.3 FEUF samt artikel 2.1 och artikel 3 i förordning 2015/1589 ska således tolkas på så sätt att den nationella domstolen kan bifalla en ansökan om utbetalning av ett belopp som motsvarar ett nytt stöd som inte anmälts till kommissionen, under förutsättning att stödet dessförinnan anmälts till kommissionen av de berörda nationella myndigheterna och att kommissionen ger eller ska anses ha gett sitt medgivande till detta.

Den tolfte frågan

- 124 Den hänskjutande domstolen har ställt den tolfte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att det vid bedömningen av huruvida belopp utgör ”statligt stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse, är relevant att dessa belopp begärs från en annan

myndighet än den som i princip är skyldig att betala ut dem med tillämpning av den aktuella nationella lagstiftningen och vars budget uteslutande är avsedd att säkerställa dess egen verksamhet.

- 125 Det följer av artikel 107.1 FEUF att frågan huruvida det föreligger ett statligt stöd inte är beroende av det organ som ansvarar för utbetalningen av stödet enligt nationell rätt, utan av huruvida de medel från vilka det aktuella stödet har beviljats är statliga. Det är i detta hänseende utan betydelse om den person som ansvarar för beviljandet av den aktuella fördelen har en offentligrättslig eller privaträttslig ställning eller åtnjuter självständighet enligt föreskrifter i nationell rätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 november 2017, kommissionen/TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, punkterna 44 och 45).
- 126 Den omständigheten att en del av fördelen, som inte har betalats ut av det organ som i princip har fått i uppdrag att göra det i enlighet med nationell rätt, har begärts från en annan myndighet i samband med en domstolstalan kan således inte påverka fördelens kvalificering som statligt stöd.
- 127 Den tolfte frågan ska följaktligen besvaras så, att artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att det vid bedömningen av huruvida belopp utgör "statligt stöd", i den mening som avses i denna bestämmelse, inte är relevant att dessa belopp begärs från en annan myndighet än den som i princip är skyldig att betala ut dem med tillämpning av den aktuella nationella lagstiftningen och vars budget uteslutande är avsedd att säkerställa dess egen verksamhet.

Den trettonde frågan

- 128 Den hänskjutande domstolen har ställt sin trettonde fråga för att få klarhet i huruvida direktiv 2002/20 kan utgöra hinder för tillsynsmyndighetens "eventuella ersättning" till klagandena i de nationella målen.
- 129 Såsom generaladvokaten påpekade i punkt 100 i sitt förslag till avgörande är detta direktiv, som avser marknaden för elektronisk kommunikation, inte tillämpligt inom elsektorn.
- 130 Av detta följer att det är uppenbart att den trettonde frågan saknar betydelse för utgången i de nationella målen och följaktligen, enligt den rättspraxis som det erinrats om i punkt 47 ovan, inte kan tas upp till sakprövning.

Rättegångskostnader

- 131 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att en nationell lagstiftning, enligt vilken ett godkänt eldistributionsföretag är skyldigt att köpa el som produceras från förnybara energikällor till ett pris som överstiger marknadspriset och i vilken det föreskrivs att de merkostnader som följer därav ska finansieras genom en obligatorisk avgift som tas ut av**

slutförbrukarna eller att de medel som används för att finansiera dessa merkostnader fortlöpande kontrolleras av staten, utgör en åtgärd som vidtas ”med hjälp av statliga medel”, i den mening som avses i denna bestämmelse.

- 2) Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att det inte krävs att den relevanta marknaden först har liberaliserats fullständigt för att en fördel ska anses utgöra ”statligt stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 3) Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att när det genom en nationell lagstiftning har införts ett statligt stöd, i den mening som avses i denna bestämmelse, utgör även betalningen av ett belopp som begärs vid domstol enligt denna lagstiftning statligt stöd.
- 4) Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att när en nationell lagstiftning genom vilken det införs en laglig rätt till högre betalning för el som produceras från förnybara energikällor utgör ett ”statligt stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse, ska domstolstalan i syfte att fullständigt komma i åtnjutande av denna rätt betraktas som ansökningar om utbetalning av den del av detta statliga stöd som inte har mottagits och inte som ansökningar om att den domstol vid vilken talan väckts ska tillerkänna ett annat statligt stöd.
- 5) Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 [FEUF] på stöd av mindre betydelse, särskilt artikel 5.2 i denna förordning, ska tolkas på så sätt att bedömningen av huruvida den tröskel för stöd av mindre betydelse som fastställs i artikel 3.2 i förordningen har iakttagits ska göras med hänsyn till det stödbelopp som begärs enligt den relevanta nationella lagstiftningen kumulerat med beloppet för de utbetalningar som tidigare mottagits under referensperioden enligt denna lagstiftning.
- 6) Artikel 1 b och c i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 [FEUF] ska tolkas på så sätt att om ett statligt stöd inte motsvarar någon av de kategorier av befintligt stöd som föreskrivs i artikel 1 b i denna förordning, ska detta stöd, inbegripet den del av stödet för vilken utbetalning senare begärs, kvalificeras som ”nytt stöd”, i den mening som avses i artikel 1 c i nämnda förordning.
- 7) Artikel 108.3 FEUF samt artikel 2.1 och artikel 3 i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 [FEUF] ska tolkas på så sätt att den nationella domstolen kan bifalla en ansökan om utbetalning av ett belopp som motsvarar ett nytt stöd som inte anmälts till Europeiska kommissionen, under förutsättning att stödet dessförinnan anmälts till kommissionen av de berörda nationella myndigheterna och att kommissionen ger eller ska anses ha gett sitt medgivande till detta.
- 8) Artikel 107.1 FEUF ska tolkas på så sätt att det vid bedömningen av huruvida belopp utgör ”statligt stöd”, i den mening som avses i denna bestämmelse, inte är relevant att dessa belopp begärs från en annan myndighet än den som i princip är skyldig att betala ut dem med tillämpning av den aktuella nationella lagstiftningen och vars budget uteslutande är avsedd att säkerställa dess egen verksamhet.

Underskrifter